

ศิลปากร

ISBN 0125-0531

THE SILAPAKORN JOURNAL

ปีที่ ๓๕ ฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๓๕

Vol. 35, No. 4 1992

นิทานชาดกเลือกสรร

สารบัญ

8

นิทานชาดกเลือกสรร

สมทรง แสงแก้ว

The selected Jataka stories
(The former lives of
the Lord Buddha)

Somsong Saengkaew

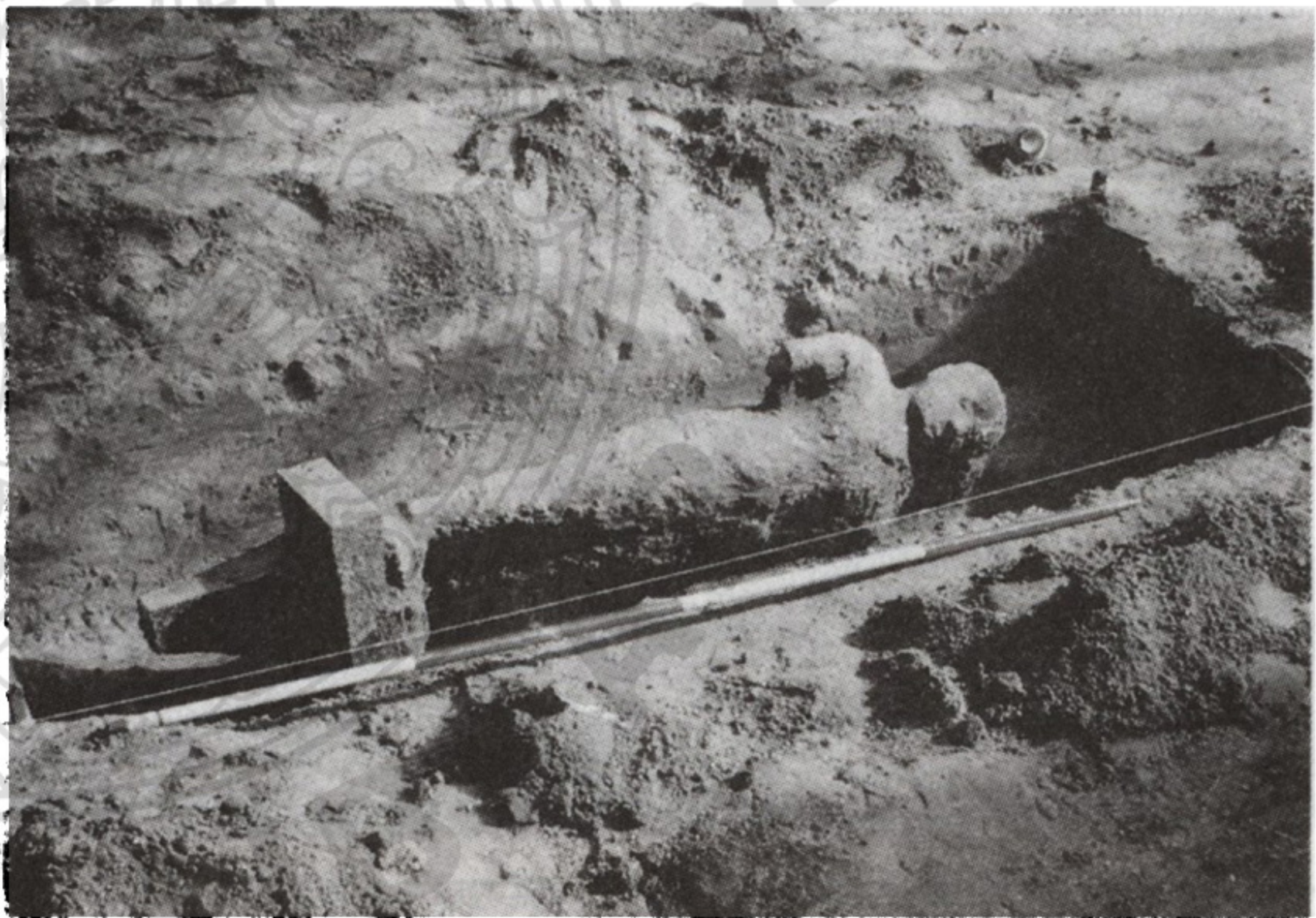

16

การอนุรักษ์ประติมากรรม ล้ำริต
พบ ณ ปราสาทสระกำแพงใหญ่
อ.อุทุมพรพิสัย จ.ศรีสะเกษ

วรางคณา เอี่ยมแก้ว

Conservation of Bronze Sculpture
from Prasat Kamphaeng Yai
Amphoe Uthumphon Phisai,
Changwat SI SA KET
Warangkharu Eamkaow

39

พระเหียรราชา
เสี่ยงเทียนที่ไหนด

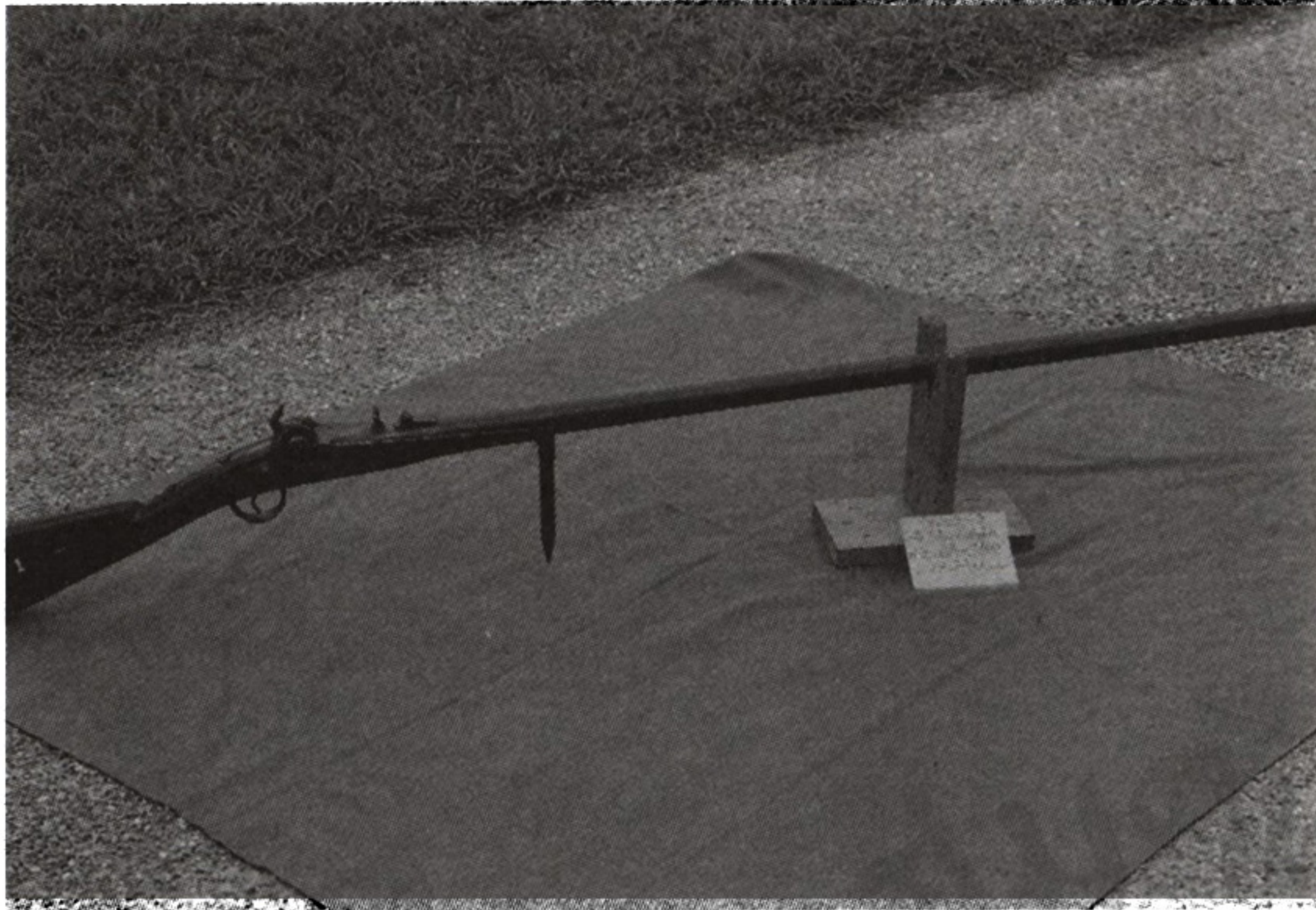
สันต์ สุวรรณประทีป

Where did Phra Tien Raja
light the candles for being
his fortune teller?

San Suwanpratip

สารบัญ

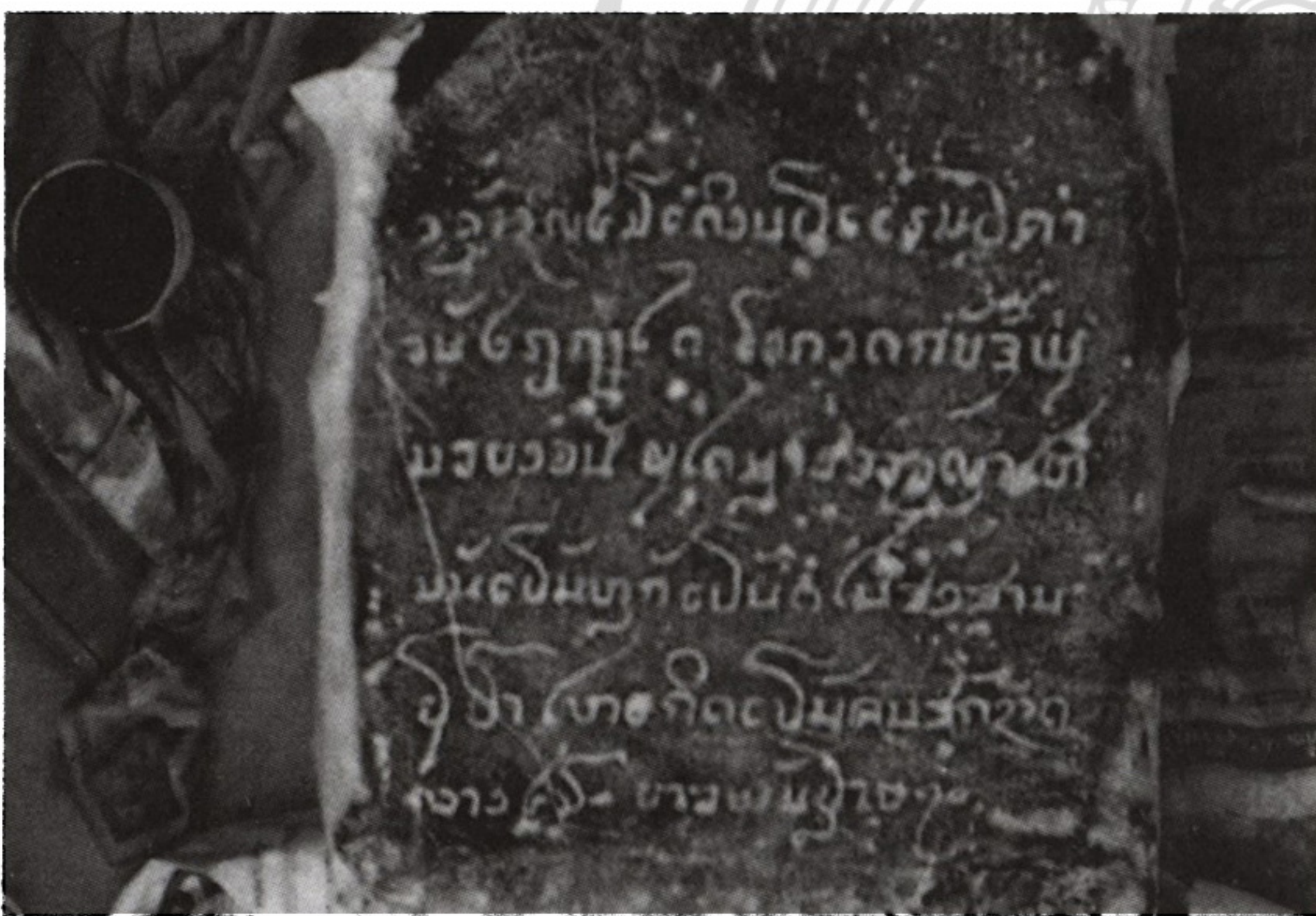
48

ปืนหลัก

ศาสตราจารย์ นพ.ลำราญ วังศ์ฟ้าห์

Rampart Gun

Professor Sumran Wangpha M.D.

56

จารึกศรีพุมเวียงจันทน์

พิมพ์พรรณ ไพบูลย์หวังเจริญ

Sri Pum Viengchan's inscription

Pimpan Paiboon Wangchareon

61

ส่วนหักหายจากศิลาจารึก สท.-นว./๒
กับส่วนต่อเติมจากใบลานลำปาง

ศักดิ์ รัตนชัย

**The new resources got from the
palm leaf inscriptions from Lampang**
Sak Rattanachai

สารบัญ

82

สถานภาพการศึกษาสถาปัตยกรรมล้านนา
การศึกษาเชิงประวัติศาสตร์ศิลป์
พ.ศ. ๒๔๖๙-๒๕๒๙

อนุวิทย์ เจริญศุภกุล

Lanna Architecture Studies
Between 1926-1982
Anuwit Chareonsupakul

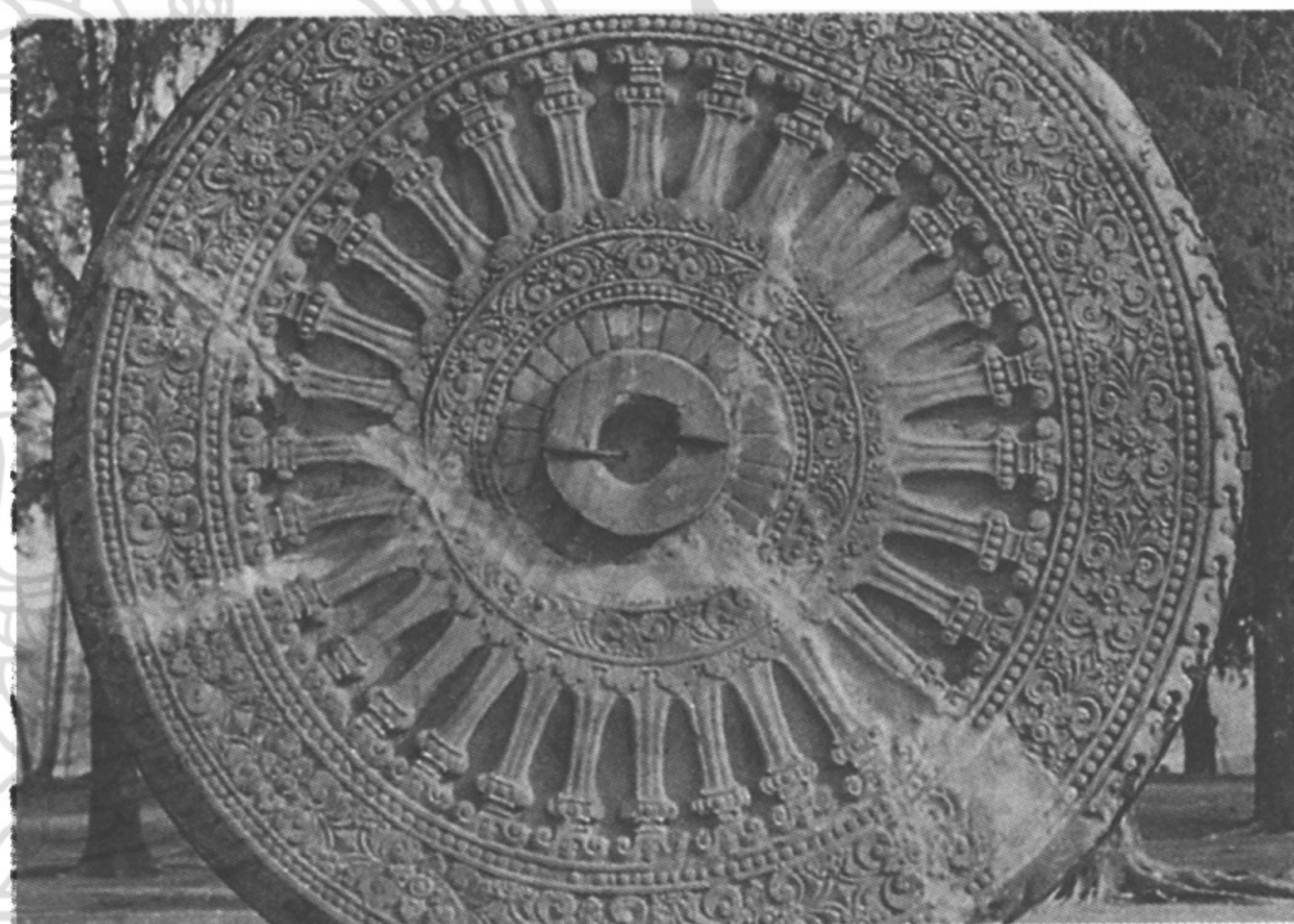

109

มหายานที่เมืองศรีเทพ

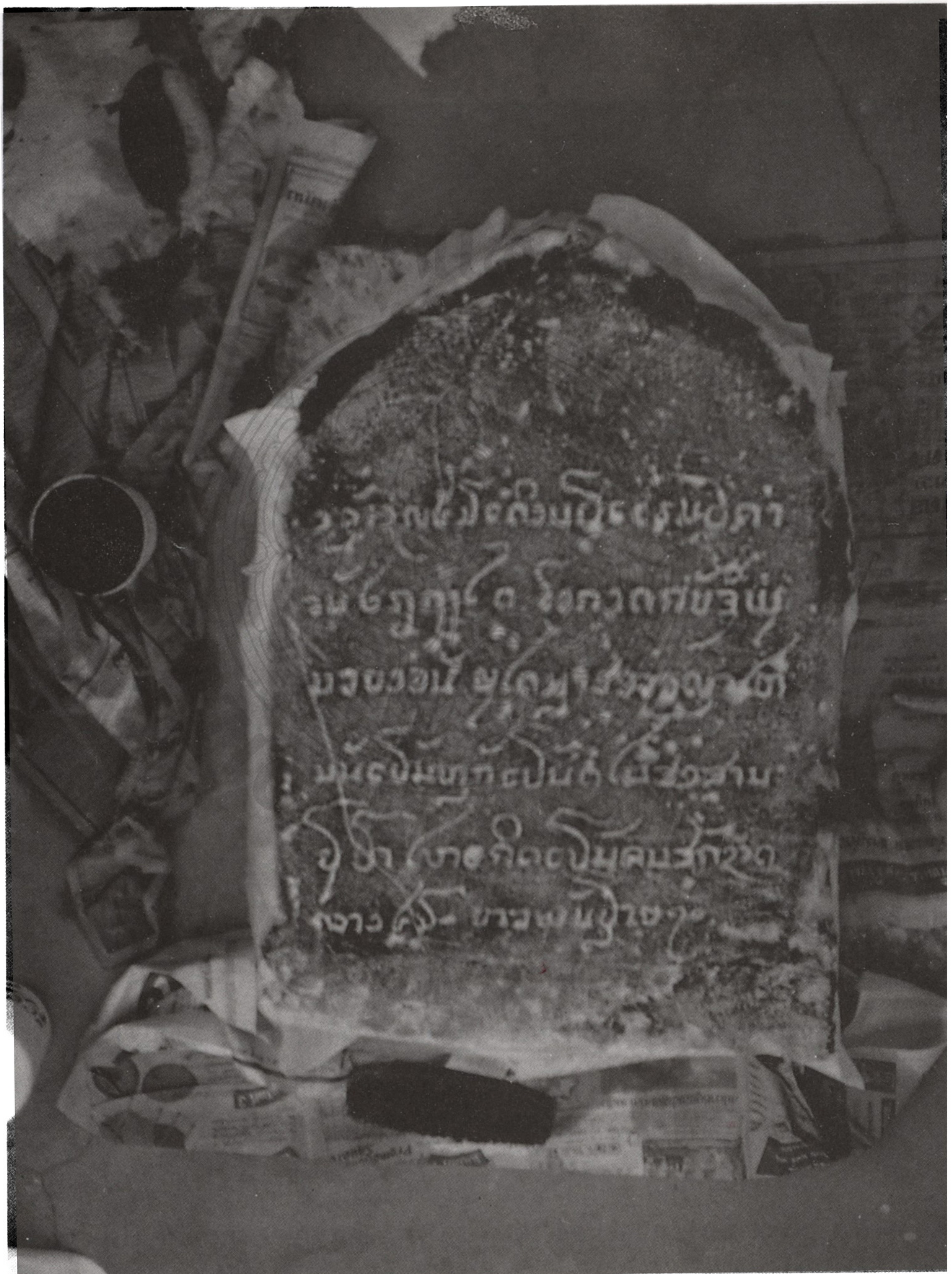
วิชัย ตันกิตติกร

Mahayana Buddhism at Srithep
Vichai Tankitikorn

จารึกศรีพุมเวียงจันทน์

พิมพ์พรรณ ไพบุลย์หวังเจริญ

จารึกศรีพุมเวียงจันทน์
Si Phum inscription Viantin

จารึกศรีพุมเวียงจันทน์นี้ เป็นจารึกหลักใหม่ที่นางสาวก่องแก้ว วีระประจักษ์ นายเทิม มีเต็ม และนางสาวพิมพ์พรรณ ไพบูลย์หวังเจริญ เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริการหนังสือตัวเขียนและจารึก กองหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร สํารวจพบเมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๓๕ ระหว่างเดินทางไปปฏิบัติราชการจังหวัดขอนแก่น อุตรธานี และหนองคาย ร่วมกับคณะเจ้าหน้าที่ของหน่วยศิลปากรที่ ๗ จังหวัดขอนแก่น วันที่ ๕-๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อสำรวจและหาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับแหล่งโบราณสถาน บริเวณอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท อ.บ้านผือ จ.อุตรธานี โดยการวิเคราะห์ร่องรอยที่หลงเหลืออยู่ในแหล่งโบราณสถานบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท และหาข้อมูลอื่นๆ ในบริเวณใกล้เคียงมาประกอบการพิจารณา

การสำรวจจารึกส่วนใหญ่ จะได้ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยศิลปากรที่ ๗ แล้วจึงเดินทางไปอ่านและทำสำเนาจารึก แต่จารึกหลักนี้พบโดยการบอกเล่าของชาวบ้านและเจ้าอาวาสวัดโนนศิลาอาสน์นาราม (วัดหนอง) ต.เมืองพาน อ.บ้านผือ จ.อุตรธานี ว่ามีจารึกอยู่ในโบสถ์วัดธาตุอุปสมาราม หมู่ ๓ บ้านโก้ม ต.เมืองพาน อ.บ้านผือ จ.อุตรธานี^๑ หลัก เจ้าหน้าที่ฯ จึงเดินทางไปขุดและทำสำเนาจารึก สอบถามประวัติความเป็นมาของจารึกหลักนี้ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๓ เล่าว่าเห็นจารึกหลักนี้อยู่ในโบสถ์มานานหลายสิบปีแล้ว ภายหลังพบหลักฐานว่าจารึกหลักนี้เคยตีพิมพ์แล้วในหนังสือศิลปจารึกอีสาน สมัยไทย-ลาว ของ รศ.ธวัช

บุญโณทก เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๐ โดยได้รับทุนสนับสนุนโครงการวิจัยจากมูลนิธิโตโยต้า แห่งประเทศญี่ปุ่น พ.ศ. ๒๕๒๗-๒๕๒๙ ใช้ชื่อว่า จารึกวัดธาตุอุปสมาราม (บ้านโก้ม)^๒

ศิลปจารึกหลักนี้ จารึกอักษรเพียงด้านเดียว จำนวน ๖ บรรทัด ด้วยภาษาไทย อักษรไทยอีสาน ชนิดที่เรียกว่าอักษรไทยน้อย ซึ่งเป็นอักษรที่ใช้จดจารเรื่องราวทางโลกทั่วๆ ไป ทั้งในศิลปจารึกและเอกสารประเภทอื่นๆ ได้แก่ คัมภีร์ไบเบิลและใบจุ่ม ฯลฯ ทางแถบภาคอีสานของไทยเลยเข้าไปถึงสาธารณรัฐประชาชนลาว

ระบุศักราช ๙๕๓ ตาม ปิจุลศักราช ตรงกับปีเถาะ ตรีศก พุทธศักราช ๒๑๓๔ ในรัชสมัยของ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช แห่งกรุงศรีอยุธยา (ครองราชย์ระหว่าง พ.ศ. ๒๑๓๓-๒๑๔๘)

ข้อความในจารึกโดยสรุปกล่าวถึง วัน เดือน ปีที่เป็นฤกษ์ของ ศรีพุมเวียงจันทน์ ไม่พบหลักฐานว่าท่านเป็นใคร อยู่ที่ไหน กล่าวสาปแช่งผู้ที่ทำการลบล้าง “อาชญา” ซึ่งน่าจะเป็นการ “ลักทรัพย์” อาณาเขตของวัดที่ศรีพุมเวียงจันทน์น่าจะได้อยู่ได้ไว้ว จากข้อความในจารึกบรรทัดที่ ๖ ว่า “กว้าง ๔๓๐ ยาวพันปลาย ๗๐” ดังรายละเอียด

๑. จารึกวัดธาตุอุปสมาราม (วัดบ้านโก้ม) ภายหลังตั้งชื่อตามข้อความที่ปรากฏในศิลปจารึก เป็น จารึกศรีพุมเวียงจันทน์
๒. ธวัช บุญโณทก ศิลปจารึกอีสานสมัยไทย-ลาว ศึกษาทางด้านอักษรวิทยา และประวัติศาสตร์อีสาน กรุงเทพฯ : คุณพินอักษรกิจ.
๒๕๓๐ หน้า ๒๗๙-๒๘๐

ทะเบียนจารึกศรีพุมเวียงจันทน์

อักษร	ไทยอีสาน (ไทยน้อย)
ภาษา	ไทย
ศักราช	จ.ศ. ๙๕๓ (พ.ศ. ๒๑๓๔)
จารึกอักษร	จำนวน ๑ ด้าน ๖ บรรทัด
วัตถุจารึก	หินทราย สีเทา
ลักษณะวัตถุ	แผ่นใบเสมา
ขนาดวัตถุ	กว้าง ๔๔ ซม. สูง ๖๒ ซม.หนา ๑๒ ซม.
บัญชี/ทะเบียนวัตถุ	อด.๕
พบเมื่อ	๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕
สถานที่พบ	วัดธาตุอุปสมาราม หมู่ที่ ๓ บ้านโกล่ม ต.เมืองพาน อ.บ้านผือ จ.อุดรธานี
ผู้พบ	เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริการหนังสือตัวเขียน และ จารึกกองหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร
ปัจจุบันอยู่ที่	ในอุโบสถ วัดธาตุอุปสมาราม หมู่ที่ ๓ บ้านโกล่ม ต.เมืองพาน อ.บ้านผือ จ.อุดรธานี
พิมพ์เผยแพร่	ศิลาจารึกอีสานสมัยไทย-ลาว ศึกษาทาง ด้านอักษรวิทยาและ ประวัติศาสตร์อีสาน พ.ศ. ๒๕๓๐ หน้า ๒๗๙-๒๘๐

จารึกศรีพุมเวียงจันทน์
Si Phum inscription Viantin

คำอ่าน จารึกศรีพุมเวียงจันทน์
อักษรไทยอีสาน (ไไทยน้อย) ภาษาไทย
พ.ศ. ๒๑๓๔

คำจารึก

๑. สักราช ๙๕๓ เดือน ๖ แรม (๖) ค
๒. วัน ๒ ฤกษ์ไดโอกาดกัษรีพุม
๓. มวยงจัน ฟูโตมฺลางอาญาไท
๔. มนัเปนัหลักเปนัตโนสงสาร
๕. อโยยาไทเกิดเปนัคนสักชาติ
๖. กวาง ๔๓๐ ยาวพันปลาย ๗๐

คำอ่าน

๑. ศักราช (ได้) ๙๕๓ เดือน ๖ แรม ๖ ค่ำ
๒. วัน ๒ ฤกษ์ไดโอกาศกับศรีพุม
๓. มเวียงจันทน์ ฟูโตมล้างอาญาให้
๔. มันเปนหลักเปนตอโนสงสาร
๕. อยู่ อโยให้เกิดเปนคนสักชาติ
๖. กวาง ๔๓๐ ยาวพันปลาย ๗๐

-
๑. ศักราช ๙๕๓ - จุลศักราช ๙๕๓ ตรีกตามปีจุลศักราช ตรงกับพุทธศักราช ๒๑๓๔
 ๒. วัน ๒ - ลำดับวันทางจันทรคติ คือ วันจันทร์
 ๓. ศรีพุมเวียงจันทน์ - เข้าใจว่าเป็นชื่อตำแหน่งขุนนาง
 ๔. มล้าง - ลบล้าง ทำลาย
 ๕. อาญา - อำนาจ พระราชโองการ (มักใช้กับพระเจ้าแผ่นดิน)
 ๖. สงสาร (สังสารวัฏ) - การเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในภพต่าง ๆ
 ๗. ยาวพันปลาย ๗๐ - ยาว ๑.๐๗๐

Sri Pum Viengchan's inscription

Pimpan Paiboon Wangchareon

Sri Pum Viengchan's inscription is in the ubosoth (chapel) of Wat Dhat Upasamaram (Wat Nong), Muang Pan subdistrict, Ban Pueo district, UdonThani province. Prof. Thavat Punnotok wrote an article about this inscription in the book of the inscription of Thai-Laos in Isan (North-east). He called Inscription of Wat Dhat Upasamaram.

This inscription was inscribed the article in six lines on one side with Thai Isan of Thai Noi alphabets. The trend of this inscription relates about a man named "Sri Pum Viengchan", blamed and cursed someone who trepassed the area of the monastery which he presented as the offering to the Buddha.

Translated by Natthapatra Chandavij